

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/5584	22 november 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 96/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/5584, d.d. 22 november 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
96/91

(Afgesloten 221100 NOV 1991)

Kroatië

De afgelopen dagen is de strijd in Kroatië verder opgelaaid. Gevechten vonden plaats in diverse streken aan de Dalmatische kust en Banja, zoals Gospic, Sisak en Slunj. De federale luchtmacht zou woensdag een aanval hebben uitgevoerd op de havensteden Zadar en Split, waarbij in het laatste geval twee gevechtsvliegtuigen zouden zijn neergeschoten. Daarnaast werd melding gemaakt van offensieve acties van de federale strijdkrachten (JNA) in de richting van Osijek, de hoofdstad van Slavonië. Van Kroatische zijde is het vermoeden geuit dat de JNA en met haar samenwerkende Servische strijdgroepen na de val van Vukovar hun operaties willen richten op het nabij gelegen Osijek, eveneens een bolwerk van Kroatische nationalist. In dit verband is vermeldenswaard dat

bij Osijek melding maken van versterking van zowel de JNA als de kroatische (para-)militaire organisaties. De JNA heeft de afgelopen tijd nieuwe eenheden aangevoerd vanuit het noorden van Servië en uit Bosnië-Herzegovina, beide behorend tot het Eerste Militaire District, naar Oost-Slavonië.

Volgens onbevestigde berichten heeft eerder deze week bij Vukovar voor het eerst een Kroatisch vliegtuig een bombardement uitgevoerd op een JNA-kazerne. Voorzover bekend bezit Kroatië slechts een klein aantal vliegtuigjes voor transport en besproeiing van landbouwgewassen, die in beginsel weliswaar tot een kleinschalig bombardement in staat zijn, maar tevens zeer kwetsbaar zijn. Militair gezien legt het Kroatische luchtpotentieel vrijwel geen gewicht in de schaal.

De bevelhebber van de Kroatische strijdkrachten, de voormalige bevelhebber van de JNA-luchtstrijdkrachten Tus, heeft in een recent interview gesteld dat zijn strijdkrachten bij Vukovar 200 JNA-tanks en "duizenden" infanteristen hebben uitgeschakeld, cijfers die overigens waarschijnlijk veel te hoog zijn. Tus stelde tevens dat het internationale wapenembargo tegen Joegoslavië in het nadeel van de Kroaten werkte, reden waarom Kroatië gedwongen was het beleg van JNA-installaties in Kroatië voort te zetten in de hoop zich langs die weg meester te kunnen maken van wapen- en munitievoorraden. Overigens gaf Tus eveneens aan dat hij op korte termijn nieuwe JNA-offensieven verwachtte met als doel heel Slavonië en Dalmatië te bezetten. Ook indien deze offensieven succesvol zouden zijn, zouden de Kroaten volgens Tus de strijd tegen de JNA en Servische strijdgroepen voortzetten, waarbij ook gebruik zou worden gemaakt van guerrilla-taktieken.

Bij dit alles moet worden aangetekend dat de verovering van Vukovar, ondanks een aanzienlijk JNA-overwicht in personeel en vuurkracht en volledige beheersing van het luchtruim, zeer lang heeft geduurd. Er zijn aanwijzingen dat de JNA in het laatste stadium zelfs eenheden van het elitegarnizoen van Belgrado heeft ingezet om de verovering te kunnen voltooien. De Kroatische nederlaag bij Vukovar lijkt overigens mede een gevolg van munitiegebrek.

De militaire tegenslagen hebben in Kroatische politieke kringen, zoals verwacht, geleid tot felle kritiek op president Tudjman. De leiding van de militie van de ultra-nationalistische Rechtvaardigheidspartij (HOS), die het verzet in Vukovar ook heeft voortgezet na het bevel tot capitulatie, heeft Tudjman ervan beschuldigd de stad drie maanden aan zijn lot te hebben overgelaten. Zij heeft voorspeld dat er nu "velen naar Zagreb zullen komen om verantwoording te eisen".

Naar verluidt is er in het Kroatische parlement sprake van grote onenigheid met betrekking tot de ontwerptekst van de nieuwe Grondwet. Het is niet uitgesloten dat de onenigheid betrekking heeft op de formulering van garanties voor de rechten van etnische, met name Servische minderheden. Zoals bekend heeft de EG de eventuele erkenning van Kroatië mede afhankelijk gesteld van garanties voor de rechten van minderheden, met name de Serviërs, in Kroatië. Inmiddels is aangekondigd dat de nieuwe Grondwet niet, zoals aanvankelijk in de bedoeling lag, op 22 december a.s. van kracht zal worden, maar pas op 30 juni van het volgende jaar.

Servië

Er zijn aanwijzingen dat het Servische parlement de afgelopen dagen achter gesloten deuren heeft gedebatteerd over de vorming van een eigen Servisch leger, zoals eerder deze maand was aangekondigd door de leider van een autonome Servische strijdgroep in het Dalmatische kustgebied, Kapitein Dragan. Naar verluidt zou het in de bedoeling liggen Dragan te benoemen tot opperbevelhebber van deze strijdmacht, die 20.000 man zou moeten omvatten.

Dragan, wiens ware naam Daniel Snedden is, is een 36-jarige Australiër van (waarschijnlijk) Servische afkomst. Hij wordt in Australië gezocht wegens verduistering en andere delicten. Dragan is het afgelopen jaar betrokken geweest bij de opleiding van Servische strijdgroepen. Hij leidt nu zelf een eenheid van mogelijk meer dan 3000 man, die strijdt voor de vestiging van een Groot-Servische staat. Overigens is hij in de afgelopen maanden in conflict gekomen met de autoriteiten van de Krajina, de Servische enclave in dit gebied die zich onafhankelijk heeft verklaard van Kroatië en aansluiting zoekt bij Servië, omdat Dragan zich aan hun gezag onttrok.

Recente persberichten duiden erop dat de Servische Nationale Raad, die de Serviërs in Oost-Kroatië vertegenwoordigt, in samenwerking met de Servische regering een campagne is gestart die tot doel heeft Servische vluchtelingen uit andere delen van Kroatië te hervestigen in door Kroaten verlaten delen van dit gebied. Voorlopig zou het in de bedoeling liggen op deze wijze 15.000 vluchtelingen aan onderdak en bestaansmiddelen te helpen. Een dergelijk programma kan slechts uitgevoerd worden met actieve steun van de Servische regering en tenminste passieve instemming van de JNA, en zou passen in het kader van het Servische streven om het oostelijk deel van Kroatië bij Servië te voegen. Overigens zei een van de initiatiefnemers dat een dergelijke hervestigingspolitiek ook elders in Joegoslavië zou kunnen worden toegepast.

Ondanks de voortdurende oorlogspropaganda zijn er aanwijzingen dat de steun van de Servische bevolking voor de strijd begint af te nemen. Zo groeit het aantal veroordelingen van personen die tegen de oorlog protesteren. Naar verluidt zou recent zelfs een aantal vredesactivisten onder dwang zijn ingelijfd bij de JNA. Verwacht kan worden dat de onvrede nog sterker zal worden naarmate onder invloed van de burgeroorlog de economische crisis in Servië zich de komende maanden verder verscherpt en het aantal slachtoffers stijgt.

Federale overheden

Zoals gemeld had reeds vorige week een kamer van het federale parlement, waarin nog slechts etnisch-Servische en Montenegrijnse afgevaardigden zijn vertegenwoordigd, een motie van wantrouwen tegen federaal premier Markovic (van Kroatische afkomst) aangenomen. Gisteren heeft een zitting van de andere kamer van het parlement plaatsgehad. Gezien het feit dat ook hier nog slechts Servische en Montenegrijnse afgevaardigden aanwezig zijn, werd verwacht dat zij zich zouden aansluiten bij de genoemde motie. Dit zou het sluitstuk vormen van de overname van federale instellingen door (pro-)Servische functionarissen, die wel is omschreven als een Servische staatsgreep in etappes. Overigens had Markovic een parlementaire actie om hem af te zetten op grond van het weinig representatieve karakter van het parlement al bij voorbaat illegaal genoemd en gesteld dat hij zich rechtmatig premier van Joegoslavië zou blijven beschouwen. De parlementariërs hebben echter, om vooralsnog onbekende redenen, besloten de stemming over de motie uit te stellen tot volgende week. Wel is vanuit het parlement voorgesteld strafvervolgung in te stellen tegen Markovic omdat hij verantwoordelijk zou zijn voor de oorlog en het uiteenvallen van Joegoslavië.

Slovenië/Macedonië

Vorige week heeft een Sloveense delegatie een bezoek gebracht aan Macedonië. Naar verluidt hebben de twee republieken overeenstemming bereikt omtrent de regeling van het wederzijdse betalingsverkeer, dat momenteel uiterst moeizaam verloopt als gevolg van de oorlog, de economische crisis in Joegoslavië en obstructie van de kant van de door Servië gedomineerde Nationale Bank. Mogelijk zijn bij deze besprekingen tevens afspraken gemaakt over toekomstige economische samenwerking.

Internationale vredesinspanningen

De VN-afgezant voor Joegoslavië, Vance, heeft gisteren voorgesteld dat de JNA zich volledig uit Kroatië terugtrekt en Kroatië de blokkades van JNA-installaties in Kroatië opheft. Begin december zou dan een beslissing kunnen worden genomen omtrent de legering van VN-eenheden in Joegoslavië. Deze voorstellen van Vance bevatten voorzover bekend geen nieuwe elementen. Het voortduren van de strijd maakt succesvol overleg over de voorwaarden voor legering van een VN-vredesmacht vrijwel onmogelijk.

De Oostenrijkse ambassadeur in Portugal heeft deze week laten weten dat zijn regering van plan is op korte termijn Slovenië en Kroatië te erkennen. Tot op heden heeft Oostenrijk zich weliswaar voorstander van erkenning van deze twee republieken betoond, maar zich aangesloten bij de opstelling van de EG, die erkenning vooralsnog heeft gekoppeld aan een algehele politieke regeling van de crisis in Joegoslavië.

Conclusie/voorzicht

Ook het jongste (dertiende) staakt-het-vuren in Kroatië heeft geen stand gehouden. Naar verwachting zal de strijd in Oost-Slavonië in de nabije toekomst nog heviger worden. Een aanval van de JNA en Servische groeperingen op Osijek is daarbij waarschijnlijk. Door deze ontwikkelingen lijken alle internationale bemiddelingspogingen tot mislukken gedoemd. Een spoedig einde van de strijd in Kroatië is niet in zicht. Zelfs indien nieuwe JNA-offensieven succesvol zouden zijn, valt te verwachten dat Kroatië de strijd onder meer met behulp van guerrilla-tactieken zal voortzetten.